

у вузькому та широкому розумінні. У вузькому розумінні цифровізація означає перетворення інформації у цифрову форму, що відкриває нові можливості в різних сферах життя. У широкому розумінні цифровізація є глобальним трендом, спрямованим на ефективний розвиток різних сфер суспільного життя через перетворення інформації на цифрову форму, що сприяє підвищенню якості життя [3, с. 210].

Вплив цифровізації на правову систему, державні, економічні та суспільні відносини в Україні є предметом обговорень серед юристів та науковців. У багатьох країнах світу триває пошук оптимальної моделі нормативно-правового регулювання суспільних відносин, що виникають у зв'язку з переходом до цифрових технологій [4, с. 166].

Україна визначила цифрову трансформацію як одну з головних пріоритетних політик. Протягом останніх років в Україні відбувається зростання усвідомлення та визнання цифрової трансформації як ключового фактору майбутнього розвитку економіки країни.

Серед найбільш значущих досягнень у цифровому розвитку України експерти відзначають наступне: утворення Міністерства цифрової трансформації України; запуск порталу державних послуг та мобільного застосунку «Дія»; розширення спектра електронних публічних послуг; розвиток сфери електронних комунікацій та удосконалення системи надання електронних довірчих послуг онлайн; збільшення кількості ініціатив у цифровій освіті; розробка стратегії (дорожньої карти) щодо інтеграції України у Єдиний цифровий ринок Європейського Союзу [5, с. 9].

З моменту отримання Україною незалежності в нашій державі спостерігається збільшення кількості нормативно-правових актів, які фрагментарно охоплюють регулювання різноманітних правовідносин. Це стосується і сфери цифровізації.

Протягом тривалого в Україні оцінка ефективності правового регулювання проводилася не за якістю, а за кількістю нормативно-правових актів, що регулюють те чи інше питання. Аналіз чинних нормативно-правових актів демонструє, що більшість з них є законами про внесення змін і доповнень до існуючих законів, введення законів у дію та ратифікацію міжнародних договорів.

Недостатня чіткість державної політики у деяких сферах суспільних відносин призводить до розбіжностей та протиріч у їх регулюванні. Збільшується змістова неузгодженість як між законодавчими актами, так і між їх окремими положеннями, що спричиняє деякий хаос у розвитку законодавства в цілому. Подолання суперечностей у законодавстві є ключовою умовою для його систематизації.

Але на сьогодні в Україні проводиться активна законодавча робота у напрямку цифровізації суспільних відносин.

Передумовами для продовження розвитку сфери цифровізації є законодавство щодо цифрової економіки та телекомунікацій, наявність цифрової інфраструктури, а також досягнення у сфері безготівкової економіки, зокрема, розвиток електронної торгівлі (e-Trade), електронного захисту (e-Trust) та кібербезпеки (Cybersecurity).

До основних законів України у сфері цифровізації належать наступні:

– Закон України «Про національну програму інформатизації» від 01.12.2022 року № 2807-IX (регулює правові відносини, що виникають під час формування та виконання Національної програми інформатизації) [6].

– Закон України «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції» від 16.10.2012 року № 5450-VI (має на меті створення сприятливих умов для розвитку програмної індустрії в Україні для створення високопродуктивних робочих

Закон визначає основні цілі, напрями та принципи державної політики у галузі кібербезпеки, розподіляє повноваження між державними органами, підприємствами, установами, організаціями, особами та громадянами у цій сфері, і надає основи для координації їхньої діяльності щодо забезпечення кібербезпеки) [17].

– Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 року № 1667-IX (встановлює організаційні, правові та фінансові принципи функціонування правового режиму Дія Сіті. Цей режим запроваджується з метою сприяння розвитку цифрової економіки в Україні, забезпечуючи сприятливі умови для розвитку інноваційного бізнесу, побудови цифрової інфраструктури, приваблення інвестицій та залучення талановитих фахівців) [18].

– Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 року № 2155-VIII (визначає правові та організаційні основи електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг, а також права та обов'язки учасників цих відносин і порядок здійснення державного контролю за дотриманням законодавчих вимог у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг) [19].

Слід відмітити, що Кабінет Міністрів України також вживає значних заходів для розвитку цифровізації суспільства та цифрового сектору економіки, впроваджуючи електронні платежі та удосконалюючи нормативно-правову базу в галузі електронної комерції.

Для реалізації цих ініціатив, а також інших проєктів, Кабінет Міністрів України затвердив Положення про Міністерство цифрової трансформації України Постановою від 18 вересня 2019 року № 856. Прийняття цього акту створює правові умови для функціонування Міністерства цифрової трансформації, визна-

чає його цілі, принципи та основні напрями діяльності.

Згідно із затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 року № 856 Положенням, Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого координується та спрямовується Кабінетом Міністрів України. Мінцифри є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики: у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, робототехніки та роботизації, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері впровадження електронного документообігу; у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; у сферах відкритих даних, публічних електронних реєстрів, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, електронних комунікацій та радіочастотного спектра, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету, електронної комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; у сфері розвитку IT-індустрії; у сфері розвитку та функціонування правового режиму Дія Сіті; у сфері хмарних послуг [20].

Крім того, Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 167-р від 3 березня 2021 року було схвалено Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року.

Серед головних принципів, які пропонує дана Концепція, варто відзначити наступні [21]:

– розвиток цифрової освіти серед громадян за допомогою інформаційних ресурсів; створення Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта»;

Висновки. Отже, технологічні зміни відбуваються швидко, що потребує якісного та невідкладного реагування, зокрема, у вирішенні питань адаптації законодавства та регуляторного середовища. Незважаючи на прийняття різноманітних нормативних, стратегічних та концептуальних документів протягом останніх років, спрямованих на розвиток цифрового суспільства та економіки, цей напрям все ще не має цілісної системи стратегічних документів.

При вдосконаленні законодавства України ключовим аспектом є використання сучасного міжнародного досвіду з кодифікації законодавства, спрямованого на розвиток цифрової економіки та суспільства.

Досвід інших країн з цифровізації законодавства свідчить про можливість для України переходу на новий етап у цій галузі, зокрема, на системну кодифікацію.

Стаття присвячена дослідженню питання нормативно-правового забезпечення процесу цифровізації в Україні.

Цифрова трансформація є визначним інструментом для економічного росту, оскільки технології мають потенціал позитивно впливати на ефективність та якість економічної політики країни.

Загальний аналіз нормативно-правових актів у сфері цифровізації в Україні показує, що ця сфера активно розвивається та стає все більш пріоритетною для держави. Україна приділяє значну увагу створенню та впровадженню законів, які сприяють розвитку цифрової економіки та суспільства в цілому.

Законодавець ставить перед собою завдання створення сприятливого середовища для розвитку інновацій та новітніх технологій. Важливим аспектом є забезпечення прав та обов'язків учасників цифрового ринку, зокрема, захист

прав споживачів у сфері електронної торгівлі та надання якісних послуг через мережу Інтернет.

Метою вдосконалення законодавства у сфері цифровізації є створення на рівні законів умов, які б забезпечили правову, організаційну, економічну та фінансову базу для розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства в Україні.

Під час вдосконалення законодавства України важливим є використання сучасного зарубіжного досвіду у кодифікації законодавства, яке стосується розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства.

Досвід інших країн з кодифікації законодавства у сфері цифровізації свідчить про можливість для України переходу на новий етап розвитку законодавства в цій сфері, зокрема, на системну кодифікацію.

Розвиток українського законодавства у сфері цифровізації повинен спрямовуватися на втілення перспективних напрямків взаємодії між центральною владою, виконавчими органами влади та населенням. Це може бути досягнуто шляхом забезпечення інформаційної взаємодії та зворотного зв'язку, надання публічних послуг за допомогою сучасних технологій та розвитку інтерактивної участі громадянського суспільства у державному управлінні.

Автором зосереджено увагу на проблемах українського законодавства в цілому, зокрема і у сфері цифровізації. Можливим ефективним рішенням для впорядкування нормативно-правових актів у цій сфері є прийняття єдиного загального нормативного документу, що буде регулювати сферу цифровізації в Україні.

Ключові слова: цифровізація, цифрове суспільство, цифрова економіка, нормативно-правові акти, законодавство.

Hedikov V. General analysis of legal acts in the field of digitalization in Ukraine

The article is devoted to the study of the issue of regulatory and legal support for the digitalization process in Ukraine.

Digital transformation is a recognized tool for economic growth, as technology has the potential to positively affect the efficiency and quality of a country's economic policy.

A general analysis of the regulatory framework in the field of digitalization in Ukraine shows that this area is actively developing and is becoming an increasing priority for the state. Ukraine pays considerable attention to the creation and implementation of laws that promote the development of the digital economy and society as a whole.

The legislator sets itself the task of creating a favorable environment for the development of innovations and the latest technologies. An important aspect is to ensure the rights and obligations of digital market participants, in particular, consumer protection in the field of e-commerce and the provision of quality services via the Internet.

The purpose of improving the digitalization legislation is to create conditions at the level of laws that would provide a legal, organizational, economic and financial basis for the development of the digital economy and digital society in Ukraine.

When improving Ukrainian legislation, it is important to use modern foreign experience in codifying legislation related to the development of the digital economy and digital society.

The experience of other countries in codifying legislation in the field of digitalization indicates that Ukraine can move to a new stage of development of legislation in this area, in particular, to systematic codification.

The development of Ukrainian legislation in the field of digitaliza-

tion should be aimed at implementing promising areas of interaction between the central government, executive authorities and the population. This can be achieved by ensuring information interaction and feedback, providing public services with the help of modern technologies, and developing interactive participation of civil society in public administration.

The author focuses on the problems of Ukrainian legislation in general, including in the field of digitalization. A possible effective solution for streamlining the legal acts in this area is the adoption of a single general regulatory document that will regulate the digitalization sphere in Ukraine.

Key words: digitalization, digital society, digital economy, regulations, legislation.

Література

1. Tapscott D. *The Digital Economy. Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. New York: McGraw –Hill.1995. 345 p.

2. Katz R. *The transformative economic impact of digital technology*. URL:https://unctad.org/meetings/en/Presentation/ecn162015p09_Katz_en.pdf

3. Теличко О.А., Рекун В.А. Розвиток правової системи у цифрову епоху. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1, 2022. С. 209-212. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2022/53.pdf

4. Левицька Н.О. Використання цифрових технологій у праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 165–169. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.9.27>.

5. *Цифрові трансформації в Україні: чи відповідають вітчизняні інституційні умови зовнішнім викликам та європейському порядку денному? Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень*, 2020. 76 с.

6. Про національну програму інформатизації: Закон України від 01.12.2022 року № 2807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>

7. Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції: Закон України від 16.10.2012 року № 5450-VI.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5450-17#Text>

8. Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>

9. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 року № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

10. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 року № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>

11. Про інформацію: Закон України від 02.10.2022 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

12. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 року № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

13. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 року № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>

14. Про хмарні послуги: Закон України від 17.02.2022 року № 2075-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text>

15. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 року № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

16. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

17. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 року № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

18. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 року № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

19. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

20. Питання Міністерства цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 року № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>

21. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 року № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>

22. Омельченко А.В. Стан та перспективи розвитку законодавства України у сфері цифрової економіки та цифрового суспільства. Київський часопис права. 2021. №2. С. 66-71.